

ЗАДАЧА 4

зимски семестар 2025-26

РАМИ

Надлоготот наклон на рамките треба да биде колку е можно помал. Тој може да се движи во распонот од 1:20 (5%) до 1:12 (8,33%). (Сл. 03.11)

Должината на рамките во зависност од наклонот треба да биде ограничена. Кај рамките со надлоген наклон од 1:20, максималната (споредната) должина може да изнесува најмногу 15 м, за наклон од 1:15 може да изнесува најмногу 12 м, додека за наклон од 1:12, може да изнесува најмногу 9 м. По оваа должина задолжително е предизградена на одморалците кои има должина од најмалку 150 см, односно оптимална должина од 180 см.

ТРОТОАРИ И ПАТЕКИ

Тротوارите и патеките треба да имаат минимална ширина од 150 см. Со оваа ширина се обезбедува и потребниот простор за свртување. Оваа ширина треба да се третира како "слободна ширина" во која не смеа да се поставуваат објекти што го попречуваат движењето. (Сл. 04.01) Дополну при реконструкција на постојача патека мора да се појави дел кој е со помала слободна ширина, така не смеа да биде помала од 90 см. Треба да постои стремеж овие делови да бидат што е можно поретки, а потребно е да се предвидат и места за разминувачко со минимална ширина од 150 см, а погодно 180 см, и должина од најмалку 180 см.

Сл. 04.01 Места за разминувачко

Надлоготот наклон на тротوارите и патеките не треба да биде поголем од 5% (1:20). Тротварите кои се изградени паралелно со коловозот на терен кој има надлоген наклон поголем од 5% (во одредени случаи и над 8,33%), имаат карактер на рампи и треба да бидат изградени во согласност со условите кои важат за изградба на рампи. Ова значи дека во профилот на тротуарот или во одреден отворен простор треба да се обезбедат алтернативни патеки кои ќе обезбедат непречено движење на корисниците со посебни потреби.

Заради лагодно користење на тротуарите и патеките нивниот напрегнат наклон треба да изнесува најмногу 2% (1:50). Дополну на патеката, нормално на правецот на движење, се поставуваат столчиња за спречување на движењето на возила по пешачката површина, соодветното растојание помеѓу столчињата треба да биде 90 см.

Во рамките на отворените простори, односно во локацијата која му припада на еден објект, треба да се предвиди најмалку една пристапна патека која минува пристапен тротуар и поврзана со местата на кои е подготвена постојача на даден тротуар, со паринг-простор и со простор предвиден за застапување на комби и минибуси и која доведува до пристапен влез на објектот или до места предвидени за одржување на одредени вид активности.

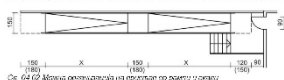
Во секоја локација најмалку една пристапна патека треба да ги поврзува муглобоите сите пристапни објекти и отворени простори. Пристапната патека треба во ниту една точка мора да комуницира со патеката што ја употребуваат останатите корисници.

РАМИ

Минималната ширина на рамките, во согласност со нашите стандарди за уредување на просторот, изнесува 130 см. Во случаи кога се изведуваат покривни рампи за совладување на мети вештини и во услови на малолена фреквенција на користење без потреба од разминувачко, минималната слободна ширина на рамката за движење на една колесна изнесува 90 см. Слободната ширина на рамката за доследно движење на лице во колесна треба да изнесува 165 см, а оптимална ширина е 180 см.

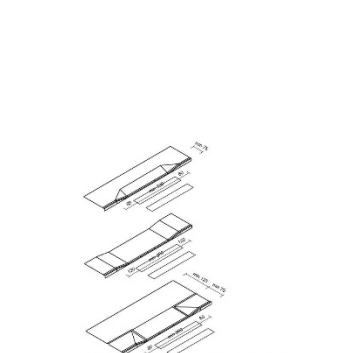
Надлоготот наклон на рамката треба да се движи во распонот помеѓу 1:20 и 1:12, но сепак треба да се користат решенија кои обезбедуваат совладување на висинската разлика со најмал надлоген наклон. Само во извонредни случаи, при изградба на рампи кај постојачи објекти и за мали должини на рамките од најмногу 150 см, може да се дозволи надлоген наклон од 1:10 или 10%.

Заради нормално користење на рамките немаат напрегнат наклон не смеа да биде поголем од 2%. За погодно користење на рамките по одредена должина во зависност од нејзиниот надлоген наклон треба да се предвиди одморалци. (е Сл. 03.11) Одморалците треба да бидат широки најмалку колку што е шароината на рамката и да имаат должина од најмалку 150 см. Простор по овие димензии треба да се обезбеди и на почетокот и на крајот на рамката. Дополну на крајот на рамката постои одморалцило со влезна врата која се отвора кон одморалцило тогаш одморалцило треба да изнесува најмалку 120 см (погодно 150 см) + шароината на вратата.

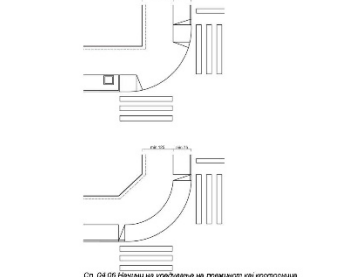

Сл. 04.02 Места за разминувачко на тротуарот по рампи и рампи

Различни стандарди определуваат различни должини на рамката помеѓу која треба да се појави одморалцило. Тие, американските стандарди предвидуваат одморалцило по совладана висина од 75 см, додека во европскиот концепт на пристапност максималната висина која може да се совлада без одморалцило изнесува 50 см.

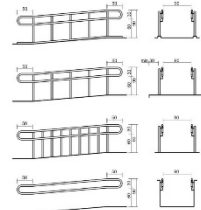

Сл. 04.03 Рампи на уредување на правецот за една улица

Сл. 04.04 Рампи на уредување на правецот кај тротуарите

Кај рамките и одморалцило треба да се обезбеди страначна заштита. Врзата заштита не е неопходна единствено кај рамките кои имаат должина од 180 см или соопредуваат висинска разлика од 15 см и кај рамките за премин од пешачки кон колесна површина. Кај останатите рампи мора да се обезбеди страначна заштита и тоа со работен и ограда, со парингет ѕид, со ограда со вертикална заштита или со ограда со продолжена заштита. (Сл. 04.03) Спротивно спротивно движење на лица со оштетен вид кои користат стап при движењето, најдобро е рамките да се изведуваат со паралелен работен или паралелен ѕид.

Сл. 04.03 Страначна заштита на рамките

Висината на оградата според нашите стандарди треба да изнесува 90 см. Според ADA, висината треба да изнесува од 88 до 96 см, а според различни европски стандарди таа се движи од 90 (BSA) до 100 см (DIN). На оградата треба да се постави двоен рамофот со висина, според нашите стандарди, на горниот рамофот од 90 см, а на долниот од 90 см. Овие висини, исто така, варираат: 88-96 и 88 см (ADA), 90 и 70 см (BSA) и 100 и 75 см (DIN). По многу стандарди се препорачуваа долж рамофот висината да изнесува 90 см, а на местата на одморалцило и на почетокот и на крајот на рамката таа да изнесува 100 см.

Оградата која се изведува кај рамките треба да има рамофот на двете страни од рамката. Рамофотите треба да бидат континуирани и да имаат кружен профил со радиусиот најмалку од 25-30 см. Рамофотот мора да е подготв за 50 см од почетокот и од крајот на рамката и најдобро е да дозволува со стапување на горниот и на долниот рамофот, при што местата на дозволување треба да бидат забележливи. Дополну висината е поставена на мала, помалу ниво и издот е потребно минимално растојание од 45 см. Рамофотот треба да е изработен од материјали тогаш на допир и со која која го разликува од заградата.

ПАРКИРАЊЕ

Во рамките на своите паркиралишта, во согласност со нашите стандарди, најмалку 3% од паркиралиштите места треба да се освојуваат нивни вклучување од лица со посебни потреби. Дополну парингет или помалу од 20 парингет места тогаш треба да биде обезбедено едно парингет-место за лица со посебни потреби.

Во ADA стандардите одредуваат на потребите парингет-места за лица со посебни потреби се врши според дадената табела, со која потребниот број на парингет места е одреден според бројот на местата на паркиралиштите.

Вкупен број на места на паркиралиштите	Потребен минимален број на места за лица со посебни потреби
1 до 25	1
26 до 50	2
51 до 75	3
76 до 100	4
101 до 150	5
151 до 200	6
201 до 300	7
301 до 400	8
401 до 500	9
501 до 1000	2% од вкупниот број
1001 и повеќе	20 + 1 на секои 100 над 1000

Во однос на ADA стандардите, нашите стандарди утврдуваат помал број на потребни места за лица со посебни потреби кај паркиралишта за помалу од 200 возила, а поголем број на потребни места за поголеми паркиралишта. Со оглед на тоа што кај нас е релевантно мал бројот на поголеми паркиралишта, при утврдувањето на потребните места кај помалите паркиралишта треба да се имаат предвид ADA стандардите.

Парингет-местата треба да бидат рамни со наклон во сите правци кој не е поголем од 2%. Овие парингет-места треба да бидат планирани во непосредна близина на пристапен влез во објектот со кој треба да бидат поврзани со пристапна патека. Парингет-местата треба да бидат јавно обележани со меѓународен знак за инвалидитет, како и со табела поставена пред парингет-местото.

Димензиите на парингет-местото за лица со посебни потреби е 350x550 см, односно стандардната ширина на парингет-местото од 250 см се зголемува за 100 см заради елемент пристап до возилото и обезбедување простор за потребните маневрации при вклучување и изклучување од возилото. Дополну условите го дозволуваат тоа, може да се третираат и парингет-места со димензии од 375x600 см, што обезбедува лагодна маневрација и свртување со колесна во рамките на самото парингет-место. Во одредени случаи може да се предвиди поповољно на овие дополнителни површини, односно две соседни парингет-места да користат исто широчинство. Во овие случаи широчинството може да изнесува и 150 см, што се обезбедува простор за свртување со колесна. (Сл. 04.07)

ПЕШАЧКИ ПРЕМИНИ

Пешачките премини претставуваат регулирани места на свртување на коловозот и на пешачкиот сообраќај преку пренесива цел е зголемување на безбедноста во сообраќајот, односно на сите учесници во сообраќајот. Главната кај нас извршува дел од улогите во сообраќајот зашто просторите на пешачките премини не се соодветно решени за да можат да обезбедат непречено движење низ градопроток простор на лицата со посебни потреби.

Премините се јавуваат во просторот на тротоарната како премини на најмалку две улици кои се свртуваат или како премини на една улица кој се појавуваат по нејзината должина. Основното барање кои треба да биде задоволени е совладувањето на димензијата помеѓу тротуарот и коловозот да биде изведено по површина со континуиран наклон, односно со рампа. Глатката, зоната на премин може да биде третирана или рампа целосно или делумно.

Рамките кај тротоарските треба да имаат наклон од 1:12. По изолучење, во согласност со МКС У.А.9.202 и У.А.9.203, при адаптација на постојни тротоари максималниот наклон може да изнесува до 1:5, но вклучуваат постојни треба да се изведуваат со наклонот е тоа можно.

Во согласност со МКС У.А.9.202, рамката за премин треба да има шароината од најмалку 100 см, должина од најмалку 75 см, а страначните делови кои коловозот треба да имаат шароината од најмалку 80 см. Според ADA стандардите, страначните делови треба да имаат наклон од 1:10. Слободната ширина на тротуарот која оставава во непреченост треба да изнесува 150 см. Оптималната ширина на рамката на пешачки премини е 180 см.

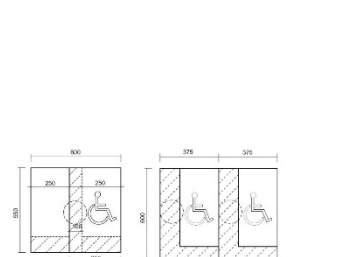
На местата на премин од пешачката површина кои коловозот може да се подготви димензијата од најмногу 20 см со нејзини завојување под агол од 30°. (Сл. 04.04)

Сл. 04.04 Рампи на уредување на правецот кај тротуарите

Кај пешачките премини треба да се изведе поповољно со елементи во контрастира боја и со плочи со тактилни индикатори кои ќе го олеснат движењето на лица со оштетен вид.

На следните слики се прикажани некои варијанти на решавање на премините кај една улица, која рамката се изведува во рамките на пешачката површина на пешачкиот премин (Сл. 04.05) и во просторот на тротоарот, со делумно или целосно оформување на рампа (Сл. 04.06)

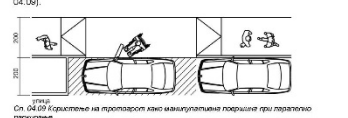
Сл. 04.07 Димензии и обилување на парингет-места за лица со посебни потреби

Како парингет-места се поставени нормално на пристапната патека, со употреба на границило во просторот на парингет-местото треба да се спречи маневрувањето на дел од возилото во просторот на пристапната патека со што би се намалила нејзината слободна ширина.

Сл. 04.08 Димензии на парингет-места при паралелно поставување

Кај паралелното поставување треба да се предвиди дополнителен простор за маневрација во рамките на парингет-местото. Вкупната ширина треба да изнесува 350 см, а должината 700 см. (Сл. 04.08) Дополну условите го дозволуваат тоа, тогаш дополнителната ширина треба да се признава само кај пешачкиот простор, односно тротуарот, со поставење на доволна шароината за непречено движење. Дополну оваа ситуација не е можно тогаш самостојно третирање со користење како маневрационата површина на парингет-местото пом широк тротуар треба во целата должина на парингет-местото да биде со маневрационост знак за инвалидитет, како и со табела поставена пред парингет-местото.

Сл. 04.09 Користење на просторот помеѓу маневрационата површина при паралелно поставување

УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ 2

зимски семестар 2025-26

Задача 4.

ЕЛИМИНИРАЊЕ НА АРХИТЕКТОНСКИ БАРИЕРИ

Да се изврши реконструкција на прикажаната постојната состојба која ќе овозможи непречен пристап за лица со посебни потреби до објектот од пешачката површина пред објектот, паркингот и од пешачкиот премин.

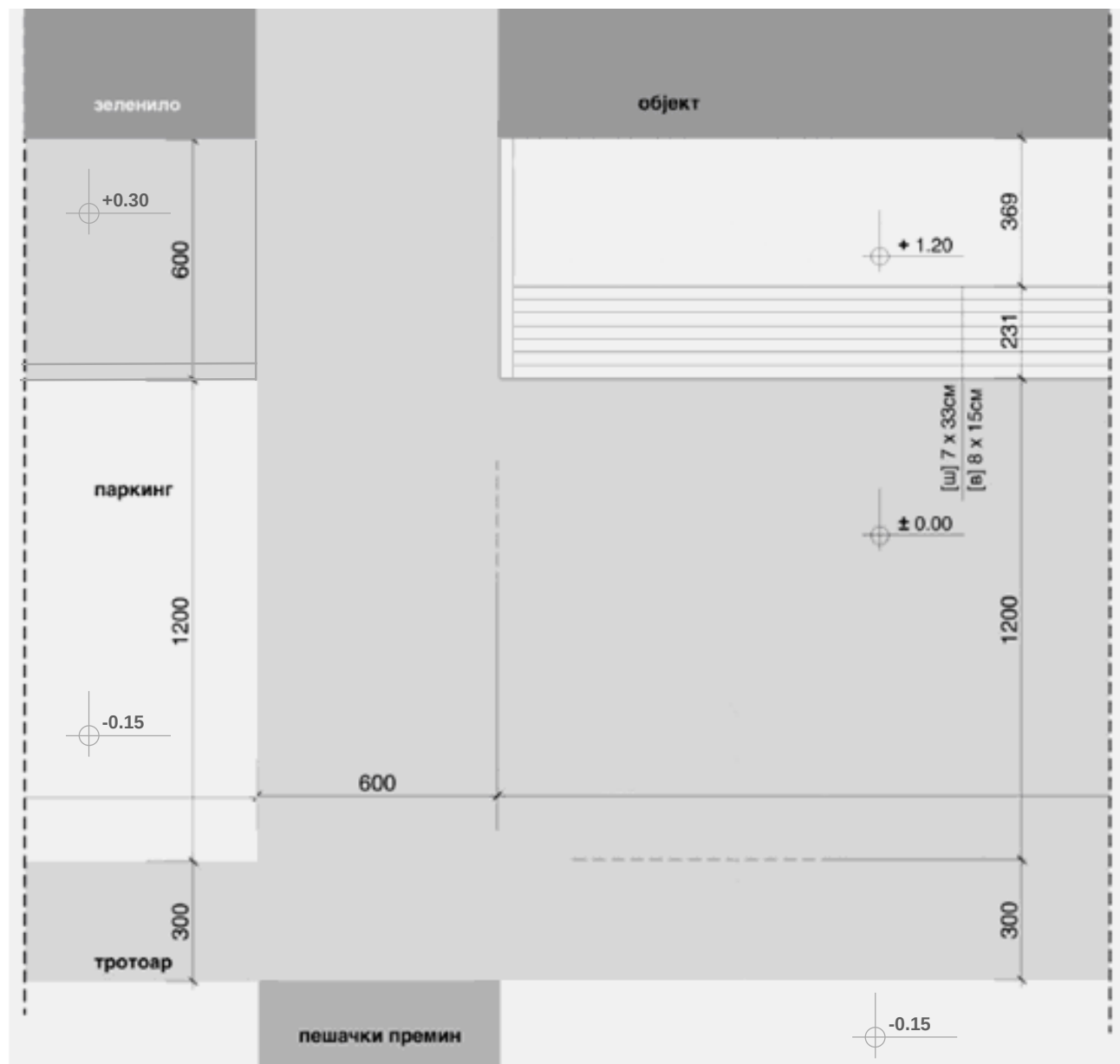
Треба да се овозможи непречен пристап за сите корисници и кон пешачката патека помеѓу зеленилото и објектот.

За планираните зафати може да се користи дел од зелената површина како и да се изврши реконструкција на дел од скалите за влез во објектот.

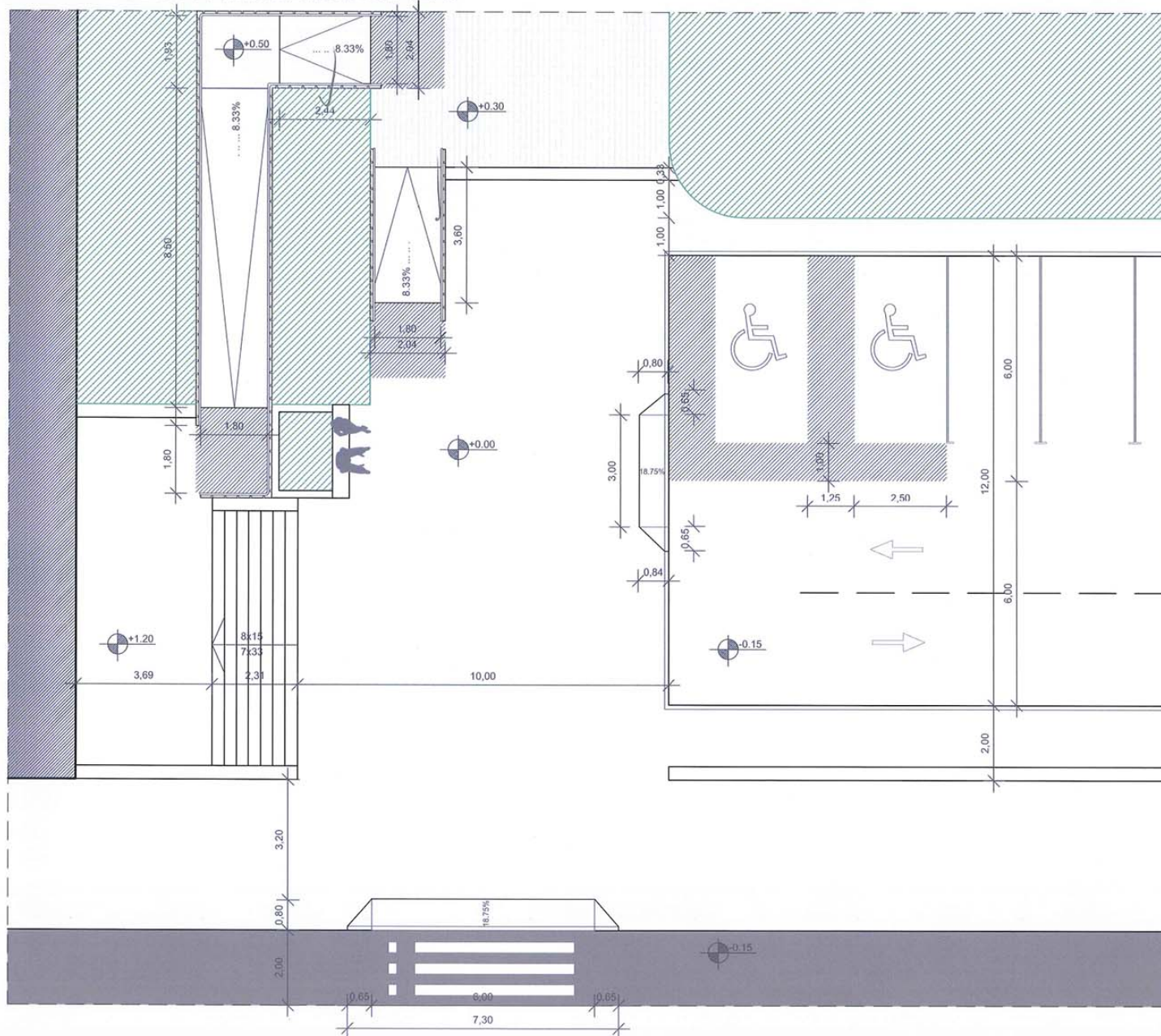
Планираните зафати не треба да претставуваат пречка за движење на пешаците.

На цртежот да се обележат користените надолжни наклони и да се котираат сите новопредвидени зафати.

Вежбата се работи во размер $M = 1:100$ на A3 формат или на проширен A3 формат (29.7/42++)

ЕЛИМИНИРАЊЕ НА АРХИТЕКТОНСКИ БАРИЕРИ

УП зимски семестар 2025/26 **ПРЕДЛОГ РАСПОРЕД НА РАБОТА**
ПРЕДАВАЊЕ СЕКОЈ РАБОТЕН ПОНЕДЕЛНИК ОД 09.00-10.30h во АМФИТЕАТАР НА АФ

Бр. Недела:	Распоред за работа на предавања (понеделник):			Распоред за работа на вежби (понеделник):		
	02.10	Предавање 1 амфитеатар		формирање на работни групи за вежби		
Вовед во теоретската содржина и практичните вежби по предметот и <u>објаснување на задача 1</u>						
1	06.10	Предавање 1 амфитеатар	училна 215	06.10	се работи	B1
Идејни претходници на современиот град						
2	13.10	Предавање 2 амфитеатар	училна 215	13.10	се работи	B1
Развој на методологијата на УП (Гедис+Поет)						
3	20.10	Предавање 3 амфитеатар	училна 215	20.10	се работи	B1
Процесот на УП и неговите фази и <u>објаснување на задача 2</u>						
4.	27.10	Предавање 4 амфитеатар	училна 215	27.10	се работи	B2
Чекори на изработка на УП						
5	03.11	Предавање 5 амфитеатар	училна 215	03.11	се работи	B2
Лоцирање на отворени простори и <u>објаснување на задача 3</u>						
6 КОЛОКВИУМСКА НЕДЕЛА 10-14.11 обврските се завршуваат во рамките на терминот за колоквиум се предава вежба 1+2						
<u>Задавање на материјал за семинарски труд</u>						
7	17.11	Предавање 6 амфитеатар	училна 215	17.11	се работи	B3
Лоцирање на регионално ориентиран активности						
8	24.11	Предавање 7 амфитеатар	училна 215	24.11	се работи	B3
Лоцирање на локално ориентиран активности и <u>објаснување на задача 4</u>						
9	01.12	Предавање 8 амфитеатар	училна 215	01.12	се работи	B3 и B4
Градски Центри						
10	15.12	Предавање 9 амфитеатар	училна 215	15.12	се работи	B4 се предава вежба 3
УП и јавниот интерес и објаснување на задача 5						
11	22.12	Предавање 10 амфитеатар	училна 215	22.12	се работи	B5
Клучни системи во УП						
12	29.12	Предавање 11 амфитеатар	училна 215	29.12	се работи	B5 се предава вежба 4
<u>Објаснување на колоквиумска задача и консултации за семинарскиот труд</u>						
13	09.01		училна 215	09.01	се работи	B5
14 12-16.01 Колоквиум се предава вежба 5						
15	20.01	прв ден на студио недела	училна 215	20.01	се предава семинар	